

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Модель Північноатлантичної ради «АВІАУДАР В ПРОВІНЦІЇ КУНДУЗ (АФГАНІСТАН)»

Автори:

Валерій Кравченко, директор ДМГО «Центр міжнародної безпеки»

Андрій Каракуц, перший заступник директора ДМГО «Центр міжнародної безпеки»

Микола Замікула, заступник директора ДМГО «Центр міжнародної безпеки»

Гра розроблялась восени 2009 р.

Проведена в рамках міжнародного семінару «Україно-російські відносини у контексті розширення євроатлантичної системи безпеки» (м. Донецьк, 2009 р.)

МЕТОДОЛОГІЯ

Рольова гра у вигляді моделювання – форма інтерактивного навчання, яка шляхом занурення групи учасників в процес прийняття рішень з визначеної проблеми дозволяє закріпити теоретичні знання і прищепити практичні навички з аналізу політики, переговорів тощо.

Залежно від актуальних на момент симуляції проблем, тема гри може коригуватися, а склад учасників – змінюватися. У разі, якщо симуляція/моделювання проводиться як частина більш тривалого заходу, учасники можуть отримати ролі завчасно, і самостійно підготувати свої позиції по темі гри.

Грає є симуляцією засідання Північноатлантичної ради в рамках запропонованого сценарію.

Північноатлантична рада (англ. North Atlantic Council, NAC) – основний орган прийняття політичних рішень Організації Північноатлантичного договору (НАТО), що складається з постійних представників від країн-членів.

Північноатлантична рада виконує важливі представницькі функції, приймає декларації і комюніке, в яких пояснюється політика і рішення Альянсу громадськості, а також країнам, які не є членами НАТО. Рада також здійснює керівництво процесом військового планування (затверджує політичний керівний документ Political Guidance для реалізації стратегічної концепції оборони та забезпечення безпеки членів організації НАТО).

Загальний час: 3 години (плюс час на перерви).

Кількість учасників: від 25 до 35 осіб.

Етапи гри:

1. Роздача ролей, пояснення контексту і формату гри – 20 хвилин
2. Початок гри – екстрена прес-конференція за участю Генерального секретаря НАТО (функцію виконує модератор гри) – 10 хвилин
3. Неформальні переговори – 20 хвилин
4. Перше засідання Північноатлантичної ради (оголошення позицій) – 40 хвилин
5. Засідання робочих груп (вироблення проекту рішення) – 30 хвилин
6. Друге засідання Північноатлантичної ради (прийняття рішення) – 40 хвилин
7. Підбиття підсумків – 20 хвилин

За результатами проведеного розслідування неясно, скільки власне людей загинуло на місці події, скільки з них були бойовиками руху Талібан, і чи постраждали взагалі цивільні особи в результаті бомбардування. Загальні оціночні дані з різних джерел варіюються від 17 до 149 убитих і поранених. Газета «Вашингтон Пост» називає цифру в 125 убитих, причому з них як мінімум одна дитина. Командування ISAF говорить про 70-78 убитих, німецьке міністерство оборони – про 56. Губернатор провінції Кундуз вказує, що в результаті операції убито 54 людини, з них 48 були озброєні. Зрештою, більшість сторін погодилися з цифрами офіційного Кабула, який повідомляє, що в результаті бомбардувань загинуло або було поранено близько 30-40 мирних жителів. При цьому цілковитої впевненості, що серед постраждалих дійсно були непричетні до терористичних дій особи, немає.

РЕАКЦІЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

Даний інцидент викликав безліч суперечок на всіх рівнях. Можлива загибель цивільного населення викликала хвилю демонстрацій європейців, які пропагують ідеї пацифізму. Представники кабульської влади та американського командування намагаються використовувати даний інцидент, щоб дискредитувати німецький контингент, в той час як місцева влада провінції Кундуз, що знаходиться в опозиції до режиму Х. Карзая, виказує підтримку Бундесверу. Ситуація ускладнюється тим, що винними в інциденті громадськість бачить саме німецьких військовослужбовців, над якими тяжіє історична пам'ять про злочини військової машини Третього Рейху.

Також варто підкреслити, що даний випадок є далеко не першим у довгій низці інцидентів, що компрометують сили ISAF. Наприклад, в травні 2009 р. колишній командувач міжнародними силами в Афганістані генерал Девід Маккірман був відправлений у відставку після того, як авіація атакувала позиції Талібану, і в результаті загинули 140 цивільних осіб. Все вищевикладене піднімає питання глобального значення – чи здатні сили НАТО в Афганістані виконати поставлене перед ними завдання відновлення миру і стабільності в державі, не наражаючи на небезпеку мирне населення цієї країни.

В цих умовах Північноатлантична Рада збирається на засідання, на якому має бути визначена позиція Альянсу щодо того, що трапилося, а також розглянуті можливі варіанти трансформації операції ISAF, з метою недопущення повторення подібних інцидентів.

ПОЗИЦІЯ КРАЇН

(Варіант 1 – з докладними рекомендаціями учасникам)

Королівство Бельгія
(Koninkrijk België)

Офіційна мова: нідерландська, французька, німецька
Столиця: Брюссель
Форма правління: конституційна монархія
Голова держави: король Альберт II
Прем'єр-міністр: Ів Летерм
Територія: 32 545 км²
Населення: 10 665 867 (344 осіб/км²)
ВВП: 389,793 млрд \$
Валюта: євро
НАТО: країна-засновник з 1949 р.

Положення на міжнародній арені

Бельгія є однією з країн-засновниць ЄС та НАТО. У Брюсселі знаходяться штаб-квартири обох організацій. Він по праву може вважатися бюрократичною столицею Європи. Складний політичний устрій Бельгії, постійні заклики політиків до поділу країни на фламандську Північ і валлонський Південь, служать своєрідною моделлю для вирішення суперечок в Європейському Союзі.

Недарма колишній прем'єр Бельгії ван Ромпей, що славиться вмінням знайти компроміс навіть в найбільш патової ситуації, був обраний в листопаді 2009 р. Президентом ЄС.

Зовнішня політика цієї країни обумовлена її відносно невеликим розміром і залежністю від зовнішньої торгівлі. Пріоритетним є поглиблення європейської інтеграції та зміцнення трансатлантичних зв'язків з США. Бельгія тісно координує свою політику з Нідерландами та Люксембургом, і найчастіше ці три країни (скор. Бенілюкс) займають спільну позицію.

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 р. Афганістані перебуває 540 бельгійських військовослужбовців. Основна частина контингенту займається захистом Кабульського міжнародного аеропорту; близько 100 бельгійців служать під німецьким командуванням в провінції Кундуз, де стався інцидент. На даний момент, Бельгія втратила лише одного солдата в Афганістані; в серпні 2009 р. ще один бельгієць був поранений в результаті вибуху терориста-смертника. В Бельгії практично немає власних інтересів в Афганістані. Розміщення військового контингенту пояснюється необхідністю боротьби з міжнародним тероризмом та наркотрафіком; участь в операції є проявом трансатлантичної солідарності з США.

Позиція з питання

Ви представник невеликої держави, проте можете зіграти роль незацікавленого посередника, чим завжди славилися бельгійські дипломати. Міністр оборони Бельгії Пітер де Крем підтвердив, що бельгійські війська не будуть виведені з Афганістану мінімум до кінця 2010 року. Ваші військовослужбовці також перебували на тій німецькій базі в Кундузі, яка потенційно могла стати ціллю атаки бійців Талібану із використанням захоплених бензовозів. Під час дискусій можете координувати свою позицію з позицією Нідерландів. Наполягайте на більшій відповідальності вищого керівництва за віддання наказу, а також підтримуйте введення обмежень щодо права вимагати підтримку бойової авіації.

Сполучене Королівство Великої Британії та Ірландії (The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland)

Офіційна мова:	англійська
Столиця:	Лондон
Форма правління:	парламентська монархія
Голова держави:	королева Єлизавета II
Прем'єр-міністр:	Гордон Браун
Територія:	244 820 км ²
Населення:	61 113 205 (246 осіб/км ²)
ВВП:	2,833 трлн. \$
Валюта:	фунт стерлінгів
НАТО:	країна-засновник з 1949 р.

Положення на міжнародній арені

Великобританія в даний момент є лише тінню тієї колоніальної імперії, яка вселяла жах у ворогів ще сто років тому. Крах колоніальної системи і економічні кризи підірвали могутність Володарки морів, яка, залишаючись все ж таки сильним гравцем, вже не претендує на роль лідера-гегемона.

Залишаючись поряд з США одним із засновників євроатлантичної системи колективної безпеки,

Великобританія не змогла витримати темпи «холодної війни», перетворившись з рівноправного партнера Вашингтона в його першого за значенням союзника, який все ж таки знаходиться на сходінку нижче в ієрархії.

Виконуючи роль основного провідника американської політики для європейських континентальних союзників, вона опинилась в свого роду ізоляції, тому що сприймалася західноєвропейськими державами в якості американського «троянського коня» (саме така позиція Франції затримала інтеграцію Великобританії в ЄС). Після закінчення «холодної війни» позиція Лондона залишається проамериканською. Великобританія є основним союзником Вашингтона в афганській та іракській кампаніях. Держава продовжує підтримувати імідж могутньої сили, здатної захистити свої інтереси, спираючись на спадщину та традиції.

Афганістан - місія ISAF

Великобританія – одна з небагатьох країн НАТО, яка має досвід ведення бойових дій в Афганістані (хоча йому і налічується близько ста років). Вона має в своєму розпорядженні другий за чисельністю контингент в цій державі. Станом на листопад 2009 року він налічує 10000 військовослужбовців, розквартированих в провінції Гільменд на півдні країни. Контингент має підтримку різного роду техніки, в тому числі вертольотів і реактивних літаків.

Спочатку завданням британських військ було лише сприяння відновленню Афганістану і тренування солдатів афганської армії. Однак починаючи з 2006 року, коли на півдні країни бойовики активізували свої дії, військовослужбовці з Великобританії фактично беруть участь у війні з рухом Талібан.

Наприкінці нинішнього року прем'єр-міністр Великобританії заявив про збільшення чисельності контингенту за рахунок піхотних підрозділів і сил спеціального призначення. Міністерство оборони запевняє, що всі необхідні приготування до розширення контингенту вже зроблені.

Позиція з питання

Традиційно британська позиція у вирішенні подібних питань є проамериканською. Вам слід приділити особливу увагу точці зору Сполучених Штатів на дану проблему. У той же час не слід забувати, що громадська думка в Великобританії в основному дотримується антивоєнних позицій. Ще одним важливим фактором при прийнятті рішення слід враховувати позицію національних діаспор з колишніх колоній, які, останнім часом, набирають силу в Великобританії.

Також слід пам'ятати, що британські збройні сили, що зберегли багатовікові традиції участі в безлічі експедиційних кампаній за океаном, дотримуються досить традиційних поглядів на ведення війни, тобто не обтяжені ліберально-паціфістськими тенденціями (особливо це стосується спецпідрозділів). Засуджуючи надмірне застосування сили німцями, слід розуміти, що завтра в такому ж становищі можуть опинитися військовослужбовці з Вашої країни, і вони, в разі загрози своїй безпеці, віддадуть точно такі ж накази, які, знову-таки, можуть спричинити загибель цивільного населення. В цій ситуації Ваша країна неодмінно отримає звинувачення у використанні політики подвійних стандартів

Федеративна Республіка Німеччина (Bundesrepublik Deutschland)

Офіційна мова: німецька
 Столиця: Берлін
 Форма правління: федеративна парламентська республіка
 Федеральний президент: Горст Келер
 Федеральний канцлер: Ангела Меркель
 Територія: 357 022 км²
 Населення: 82 060 000 (230 осіб/км²)
 ВВП: 3,322 трлн. \$
 Валюта: євро
 НАТО: член з 1955 р.

Положення на міжнародній арені

Німеччина – найбільша економіка Європи, а також найбільша країна ЄС за кількістю населення. Історія Німеччини пояснює, чому ця країна, незважаючи на свою економічну міць, залишається в політичному та військовому контексті в світовій політиці на другому плані – в ХХ ст. Берлін став ініціатором двох світових війн і зазнав у них поразки. Протягом 1945-1990 рр. Німеччина була розділена на дві держави – Федеративну Республіку Німеччина, яка стала союзником США і

західного блоку, та Німецьку Демократичну Республіку – країну-сателіта СРСР. Об'єднання Німеччини в 1990 р. викликало побоювання в країн-сусідів, що німці повернуться до політики експансії, проте вони не підтвердилися. Берлін зробив ставку на «м'яку силу» і розвиток економічного співробітництва, вкрай неохоче беручи участь навіть в миротворчих операціях ООН і місіях НАТО. Першим повноцінним застосуванням збройних сил Німеччини після закінчення Другої світової війни стала участь німецьких літаків в бомбардуванні Югославії під час кризи навколо Косово в 1999 р. Використання збройних сил за кордоном викликає гострі суперечки в німецькому суспільстві – Німеччина стала одним з противників військових дій проти режиму С. Хусейна в Іраку, початих США в 2003 р. В той же час Берлін активно підтримував США в антитерористичній операції НАТО в Афганістані.

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 року в Афганістані перебувало 4,365 німецьких військовослужбовців. Німеччина очолює Командування «Північ» ISAF і Групу з відновлення провінції Кундуз, де стався інцидент. Північні райони Афганістану вважаються найбільш спокійними в країні, проте в 2009 році бійці Талібану активізувалися і в цьому регіоні.

Бундесвер в Афганістані діє відповідно до «Афганської Концепції», згідно з якою німецькі солдати повинні застосовувати військову силу тільки відповідно до принципу пропорційності. Мандат наданий на операції в північній частині Афганістану та Кабулі; в інших регіонах допускається лише тимчасове та обмежене надання допомоги. Крім того, спеціально узгоджено, що німецькі солдати можуть здійснювати патрулювання тільки в броньованих транспортних засобах, за умови наявності можливості надати термінову медичну допомогу та супровідної групи фахівців зі знешкодження боєприпасів. Зрозуміло, що ці та інші обмеження ускладнюють координацію та ефективність спільних операцій з афганськими силами безпеки.

3 грудня 2009 р., незважаючи на скандал навколо авіаудару в Кундузі, мандат Бундесверу на місію в Афганістані був продовжений ще на рік. Не виключено, що німецький парламент в найближчий час повернеться до питання про чисельність контингенту

в цій державі: президент США Барак Обама оголосив про майбутню відправку до Афганістану додатково 30 тис. американських військовослужбовців, чекаючи аналогічного кроку від своїх європейських союзників, які, на його думку, повинні виставити сукупно до 7 тис. нових «багнетів».

Позиція з питання

Через те, що саме Ваша країна несе основну відповідальність за інцидент, Ви вимушені захищатися. Багато країн НАТО вважають наказ про авіаудар помилкою. У німецькому суспільстві йде жорстка дискусія щодо доцільності присутності Бундесверу в Афганістані. З поста був знятий міністр оборони Франц Йозеф Юнг, який після подій 4 вересня стверджував, що серед загиблих після авіаудару були лише бійці Талібану. Також своєї посади позбувся начальник генштабу генерал Вольфганг Шнейдерхан. Новий міністр оборони К.-Т. Гуттенберг спочатку назвав наказ про нанесення авіаудару «виправданим», проте потім змінив свою позицію на протилежну. На січень 2010 р. призначено перше засідання парламентської комісії, що розслідує інцидент, і першими свідками повинні постати міністр оборони Гуттенберг і канцлер Ангела Меркель. Основним об'єктом розгляду є те, наскільки було поінформовано німецьке керівництво, яке спочатку стало на бік військових, про реальні події навколо інциденту. Багато німецьких політиків вимагають виведення військ з Афганістану. В той же самий час, союзники по НАТО, і перш за все США та Великобританія, просять Берлін збільшити німецький контингент в цій державі. Німеччина погодилася виплатити компенсацію родичам загиблих в інциденті з бензовозами.

У Вас нелегка місія – пояснити необхідність збереження німецького військового контингенту в Афганістані, та навіть довести актуальність його збільшення. Ваш козир в тому, що Німеччина займається підготовкою афганської армії. Метою місії Бундесверу залишається створення такого рівня «безпеки власними силами, щоб була ясно видна перспектива виходу» німецьких військовослужбовців з Афганістану.

Головне питання – чи можливо ведення військових дій і при цьому дотримання закону. Німецький контингент не може одночасно виконувати поліцейські та військові функції, не ставлячи під загрозу життя цивільного населення

Грецька республіка (Ελληνική Δημοκρατία)

Офіційна мова: грецька
 Столиця: Афіни
 Форма правління: парламентська республіка
 Президент: Каролос Папуліас
 Прем'єр-міністр: Йоргос Папандреу
 Територія: 131 940 км²
 Населення: 11,216,000 (80,5 осіб/км²)
 ВВП 230 млрд. \$
 Валюта: євро
 НАТО: член з 1952 р.

Положення на міжнародній арені

Греція – колиска західної цивілізації, перша в історії демократична держава. Член ЄС з 1981 р., НАТО – з 1952 р. (в 1973-1981 рр. виходила з організації). Економічний розвиток цієї країни гальмує головним чином неефективно функціонуючий державний сектор та недостатня інвестиційна активність у базових галузях. У грудні 2009 р. Греція опинилася на межі дефолту, дефіцит

бюджету досяг 13 %.

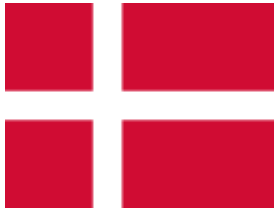
Зовнішньополітичний курс Греції визначається її членством в Європейському Союзі та НАТО. Однак Греція зберігає певну самостійність у своїх зовнішньополітичних оцінках, займаючи особливу позицію по ряду проблем. Греція претендує на роль регіонального лідера в Східному Середземномор'ї і конкурує за це звання з Туреччиною. Стосовно проблем спільної політики Євросоюзу в сфері безпеки і оборони (ЄПБО) Греція виступає за якнайшвидше завершення розгляду питань організації і стратегії, перехід до практичного формування сил швидкого розгортання (СШР) через те, що Туреччина не є членом ЄС. Афіни намагаються відігравати стабілізуючу роль на Балканах, однак саме Греція заблокувала членство Македонії в НАТО, вимагаючи змінити назву цієї країни, що збігається з назвою однієї з грецьких провінцій.

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 року в Афганістані перебувало 145 грецьких військовослужбовців. Згідно з мандатом, отриманим від уряду, грецький контингент розташовується виключно в Кабулі. Його дії за межами афганської столиці заборонені. Головною метою Греції є допомога уряду Афганістану у відновленні країни, а також надання гуманітарної допомоги. Саме тому переважну більшість грецького контингенту становлять інженери та медики. Військових втрат в Афганістані Греція не має.

Позиція з питання

Греція не має сентиментів до мусульманського світу. Давня суперечка з Туреччиною призвела до того, що в цій країні розповсюджене негативне ставлення до мусульман. Проте, головною місією Греції в Афганістані є допомога в забезпеченні стабільності та порядку. Громадська думка всередині Греції не надто переймається афганської місією, перш за все через те, що контингент не бере участі в активних бойових діях. Ви можете прийняти будь-яку позицію, але кращим варіантом стане засудження авіаудару. У той же самий час, в разі активної участі в дискусії Туреччини, намагайтеся якомога більше сперечатися (пам'ятаючи про грецький темперамент).

Королівство Данія (Kongeriget Danmark)

Офіційна мова: датська
 Столиця: Копенгаген
 Форма правління: конституційна монархія
 Голова держави: королева Маргрете II
 Прем'єр-міністр: Ларс Люкке Расмуссен
 Територія: 43 098 км²
 Населення: 5 511 791 (126,4 осіб/км²)
 ВВП: 187 977 млн. \$
 Валюта: датська крона
 НАТО: країна-засновник з 1949 р.

Положення на міжнародній арені

Зовнішня політика Данії тісно інкорпорована в Європейський Союз і НАТО. Данія – одна з трьох країн ЄС, які відмовилися приєднатися до зони євро, і єдина, що відмовилася брати участь в об'єднаних збройних силах Євросоюзу (ці рішення були прийняті на референдумі).

Данія є однією з найбільш проамериканських країн Західної Європи – Копенгаген одним з перших погодився

допомогти США в антитерористичній операції в Афганістані, а також в іракській кампанії.

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 р. в Афганістані перебуває 690 датських військовослужбовців. Основну частину військового внеску Данії складає бойова група, яка перебуває в зоні відповідальності Великобританії в провінції Гільменд, на півдні країни. Також датські війська присутні в зоні відповідальності Німеччини на півночі країни, а також Литви – на заході Афганістану. У провінції Гільменд датський контингент бере участь в запеклих боях, що призводить до відчутних втрат. З 2002 р. Данія втратила вбитими 30 солдатів, що за співвідношенням до загальної кількості військовослужбовців є рекордом для країн НАТО, що беруть участь в афганській місії. Це викликає суперечки в суспільстві щодо доцільності участі країни в операції, та актуалізує вимоги щодо перебазування контингенту в більш спокійні регіони країни.

Позиція з питання

Ви представник невеликої держави. В той же самий час Данія є активним учасником бойових дій в Афганістані. Усередині датського суспільства все голосніше звучать заклики про необхідність виведення військ з цієї країни, перш за все через загибель власних військовослужбовців в Центральній Азії.

Після публікації в 2006 р. серії карикатур в датській газеті «Jyllands-Posten», на яких у вигляді терориста був зображений пророк Мухаммед, відносини Копенгагена з мусульманським світом значно погіршилися. Засудження авіаудару в Кундузі може стати хорошим приводом для їхнього покращення. В той же час, не варто забувати, що генсек НАТО А. фог Расмуссен – колишній прем'єр-міністр Данії, і він зацікавлений в тому, щоб імідж Альянсу не був зіпсований. Той факт, що датський контингент щодня бореться з бійцями Талібану на півдні Афганістану може служити також стимулом – невідомо яке рішення прийняло би в подібній ситуації датське командування. Вам не рекомендується виступати з різкими звинуваченнями. Для Вас важливішим є досягнення консенсусу з основними союзниками – США і Великобританією.

Республіка Ісландія Lýðveldið Ísland

Офіційна мова: ісландська
 Столиця: Рейк'явік
 Форма правління: парламентська республіка
 Президент: Олафур Рагнар Грімссон
 Прем'єр-міністр: Йоганна Сігурдартоттір
 Територія: 103 125 км²
 Населення: 319 756 (3,1 осіб/км²)
 ВВП: 12,172 млрд. \$
 Валюта: ісландська крона
 НАТО: країна-засновник з 1949 р

Положення на міжнародній арені

Ісландія – острів в північній частині Атлантичного океану, що має важливе геостратегічне положення і грає ключову роль для захисту Північної Америки. У 1946 р. ісландський парламент (альтинг) прийняв рішення про передачу аеродрому в м. Кефлавік (в 50 км від Рейк'явіка) для бази американських ВПС. У 1949 р. країна вступила в НАТО. У складній міжнародній обстановці 5

травня 1951 р. було укладено американо-ісландську угоду «про оборону», яка закріпила статус військової бази США на острові.

Діяльність руху за виведення іноземних військ з території Ісландії змусила уряд неодноразово обговорювати питання про їхню присутність. У 1985 р. альтинг оголосив Ісландію «без'ядерної зоною», заборонивши НАТО розміщувати будь-ядерну зброю на її території. У 2006 р. американська військова присутність на острові була згорнута.

Ісландія розглядає себе як миролюбну пацифістську націю. Її участь у військових операціях зводиться лише до цивільних місій. На даний момент Ісландія не має армії і, відповідно, її військові витрати складають 0 % ВВП.

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 р. Афганістані знаходяться всього 2 ісландських військовослужбовці. Зараз участь Ісландії в місії НАТО зводиться до підготовки афганського персоналу та армії; раніше ісландці брали участь в знешкодженні вибухових пристроїв і забезпеченні охорони Кабульського аеропорту.

Ісландія не зазнала людських втрат в Афганістані. Втім, в 2004 р. троє ісландських військовослужбовців отримали поранення в результаті нападу терориста-смертника. Абсурдність ситуації полягає в тому, що вони повинні були знаходитися на чергуванні в кабульському аеропорту, а замість цього здійснили візит в місто, щоб купити сувеніри, де і стали жертвами теракту.

Позиція з питання

Для Вас інцидент – неприйнятний. Ісландія, як країна, яка відмовилася від збройних сил, виступає за більш активні дії в цивільній сфері, спрямовані на стабілізацію ситуації. Насильство породжує нове насильство. Робіть упор на неприпустимості подібних дій в майбутньому і відповідальності всіх винних в інциденті. Можете координувати свою позицію з Данією

Італійська Республіка (Repubblica Italiana)

Офіційна мова: італійська
 Столиця: Рим
 Форма правління: парламентська республіка
 Президент: Джорджо Наполітано
 Прем'єр-міністр: Сільвіо Берлусконі
 Територія: 301 230 км²
 Населення: 60,157,214 (196 осіб/км²)
 ВВП: 2,330 трлн. \$
 Валюта: євро
 НАТО: країна-засновник з 1949 р.

Положення на міжнародній арені

Італія є одним з європейських лідерів, який, спираючись на багату історичну спадщину, прагне зайняти домінуючі позиції в континентальній політиці. Своєчасно перекинувшись під час Другої світової війни на бік антигітлерівської коаліції, ця держава закінчила війну в таборі країн-переможців, і розглядалась західними демократіями як рівноправний партнер. Саме через це Італія стала одним із засновників НАТО (в 1949 р.),

стояла біля витоків ЄС.

Італія, володіючи потужними флотом (в складі якого знаходиться 2 авіаносці) і армією, претендує на звання регіонального лідера в Середземномор'ї. Цей напрямок зовнішньої політики є пріоритетним для італійських дипломатів, внаслідок чого особливе місце займає підтримка нормальних відносин з арабським світом. У той же час Італія, на відміну від Франції та Німеччини, не вступає у відкритий конфлікт з США за загальноєвропейське лідерство.

Характерною рисою розвитку Італії протягом останніх п'ятдесяти років є внутрішньополітична нестабільність. У країні вже були спроба державних переворотів, як лівого, так і правого спрямування. Багато урядів були змушені піти у відставку внаслідок звинувачень у зловживаннях владою та корупції. «Ера Берлусконі», що прийшла на початку 1990-х років, частково стабілізувала ситуацію. Однак історично сформований італійський менталітет, поряд з досить ексцентричною позицією прем'єр-міністра, не дають порядку закріпитися в країні остаточно (що добре видно на прикладі нападу на С.Берлусконі в Мілані 13 грудня 2009 року).

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 року в Афганістані перебуває 2795 італійських військовослужбовців. Також в Афганістані знаходяться італійські вертольоти та літаки, що забезпечують транспортні та розвідувальні потреби контингенту. Італія очолює Командування ISAF «Захід», а також Групу з відновлення провінції Герат. Слід зазначити, що, відповідно до парламентського мандату, італійським солдатам заборонено брати участь в бойових операціях проти бойовиків руху Талібан. У той же час італійські спецпідрозділи, разом з іспанськими колегами, взяли участь в операції британських військ на півдні Афганістану, завдавши талібам відчутних втрат.

У лютому 2009 р. уряд Італії ухвалив рішення довести склад італійського контингенту в Афганістані до 3650 солдатів. Основною метою новоприбулих підрозділів є надання допомоги в економічній відбудові держави і підготовці афганських сил безпеки.

Позиція з питання

Беручи до уваги положення Італії в Середземномор'ї, та специфічні відносини Риму з мусульманським світом, які впливають з нього, італійський представник зобов'язаний засудити застосування військової сили, що спричинило за собою загибель мирних афганців. Також слід пам'ятати про громадську думку в самій Італії, і важливість цієї думки для визначення політики країни (вибуховий італійський менталітет сам по собі закликає громадськість до негативної реакції на надмірне застосування сили).

У той же час, виходячи з історичних передумов, Італія має свого роду карт-бланш у відносинах з США: італійські виступи всупереч американській позиції ніколи не викликали такої негативної реакції Вашингтона, як критика з боку інших країн.

Литовська Республіка (Lietuvos Respublika)

Офіційна мова: литовська
 Столиця: Вільнюс
 Форма правління: парламентська республіка
 Президент: Даля Грибаускайте
 Прем'єр-міністр: Андрюс Кубілюс
 Територія: 65 200 км²
 Населення: 3 366 357 (55 осіб/км²)
 ВВП: 48,132 млрд. \$
 Валюта: Лит
 НАТО: член з 2004 р.

Положення на міжнародній арені

Литва – невелика європейська держава з багатою середньовічною історією, яка протягом останніх століть перебувала під прямим контролем сильного східного сусіда – спочатку Російської імперії, а потім, після короткого періоду відновлення незалежності в 1920-1930-і рр., в складі СРСР. Сам факт такого підпорядкування, а також події, що призвели до входження Литви до складу Радянського Союзу (що оцінюються зараз не

інакше як окупація), призвели до того, що основною метою своєї сучасної зовнішньої політики литовці бачать забезпечення гарантій їх територіального суверенітету та цілісності від можливих нових посягань зі Сходу. Така позиція визначає досить прохолодний характер відносин з Росією, і в той же час формує прагнення приєднатися до демократичної сім'ї європейських народів. На сьогоднішній день ця мета фактично досягнута. З 2004 р. Литва, незважаючи на досить складні умови економічного розвитку, є членом Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору. Як і більшість нових членів НАТО, вона займає проамериканську позицію по більшості питань, що, в свою чергу, веде до певної конфронтації з провідними західноєвропейськими країнами, які претендують на лідерство в Альянсі. Основними партнерами Литви на міжнародній арені залишаються сусіди по регіону – Латвія, Естонія і Польща, а також держави Скандинавії.

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 р. Афганістані перебуває 250 литовських військовослужбовців. З червня 2005 р. представники литовських збройних сил очолюють Групу з відновлення провінції Гор, в якій також проходять службу фахівці з США, Данії та Ісландії. Також литовський спецпідрозділ бере участь в операціях британського контингенту на півдні країни. За весь час участі в місії литовська армія втратила 1 військовослужбовця.

Географічно, Афганістан знаходиться поза зоною інтересів Литовської Республіки, яка переживає в даний момент економічну кризу. В той же час, участь в операції, та ще й у форматі лідера Групи з відновлення провінції, розглядається як політичним, так і військовим керівництвом країни в якості питання престижу. Саме активна участь в місії ISAF на даний момент є основним пріоритетом співпраці Литви в форматі НАТО.

Позиція з питання

Як представник невеликої держави, яку багато хто не сприймає всерйоз, Вам рекомендується постаратися зайняти гнучку позицію. Необхідно дотримуватися такої моделі поведінки, яка найбільш сприятливо відобразить захист національних інтересів, і в той же час - продемонструє підтримку союзникам по організації.

Традиційно литовські представники орієнтуються на американських дипломатів та їхнє бачення ситуації. Відтак, при ухваленні рішення варто приділити більше уваги точці зору заокеанських партнерів.

У той же час варто відзначити, що в литовському суспільстві менш поширені ліберально-пацифістські переконання, властиві західноєвропейським державам, тобто відсутність з Вашого боку жорсткої критики вбивства цивільних осіб навряд чи викличе бурю протестів.

Сполучені Штати Америки (United States of America)

Офіційна мова: англійська (де-факто; юридично офіційної мови немає)

Столиця: Вашингтон

Форма правління: президентська республіка

Президент: Барак Хусейн Обама II

Віце-президент: Джозеф Робінетт Байден-молодший

Територія: 9 518 900 км²

Населення: 307 960 711 (31 осіб/км²)

ВВП: 14,246 трлн \$

Валюта: долар США

НАТО: країна-засновник з 1949 р.

Положення на міжнародній арені

Сполучені Штати Америки є безсумнівним гегемоном і лідером сучасного світу, найбільш могутньою країною як в політичному, так і у військовому відношенні. Граючи домінуючу роль в таборі демократичних держав під час «холодної війни», будучи одним з ініціаторів створення євроатлантичної системи колективної безпеки (1949 р.), вони насолоджувалися на початку 1990-х рр. перемогою над СРСР і крахом біполярного світу, що, в свою чергу,

зробило їх основним державним актором міжнародних відносин.

Однак не варто думати, що лідерство США на світовій арені не заперечується. Події 11 вересня 2001 р. показали, що в новому тисячолітті загроза міжнародного тероризму стає небезпечнішою за традиційні військові конфлікти. Розгортання Вашингтоном після цього Війни проти тероризму, участь в кампаніях в Афганістані та Іраку (повалення режимів талібів і С.Хусейна) вимагали значних ресурсних витрат, і в той же час похитнули міжнародне становище Сполучених Штатів. Відносини Білого Дому з ісламським світом в більшості випадків носять натягнуто ворожий характер.

В даний час провідні країни Західної Європи – Франція та Німеччина – формують досить потужну опозицію американській зовнішній політиці, яку європейці вважають імперіалістичною. Ключові європейські держави прагнуть скоротити вплив США на континенті, прагнучи здобути статус європейського лідера для себе. Також загроза гегемонії США походить від Росії (яка відроджується з постбіполярної кризи) та Китаю (який продовжує бурхливо розвиватися).

Афганістан - місія ISAF

Саме військова кампанія США 2001 року, спрямована на повалення режиму талібів, поставила Афганістан в ті умови, в яких він знаходиться зараз, з одного боку, давши йому можливості для демократичного розвитку, а з іншого – спричинивши ескалацію внутрішнього конфлікту.

Саме американська армія має в своєму розпорядженні найбільш численний контингент в Афганістані. Станом на 22 жовтня 2009 р. в цій країні перебувало 34800 американських військовослужбовців. З них близько 24000 проходять службу в складі контингенту ISAF; інші підрозділи беруть участь в операціях, спрямованих проти Аль-Каїди. Адміністрація Б. Обами також заявила, що кількість військ в Афганістані буде збільшуватися за рахунок виведення солдатів з Іраку – тобто саме Афганістан стає основним полем бою у Війні проти тероризму.

Позиція з питання

Американський представник повинен розуміти, що він представляє наймогутнішу державу в світі, і має вести себе відповідно. У той же час при визначенні своєї позиції слід враховувати як погляди традиційних опонентів (Німеччина, Франція), так і союзників (Великобританія, країни Східної Європи).

Необхідно пам'ятати, що перебування німецького контингенту в провінції Кундуз не відповідає інтересам військового командування США, так що дискредитація Бундесверу може послужити хорошу службу. Також слід враховувати ліберальні погляди нового президента США, згідно з якими загибель мирних жителів в умовах подібної місії є найтяжчим злочином.

Чеська Республіка (Česká republika)

Офіційна мова:	чеська
Столиця:	Прага
Форма правління:	парламентська республіка
Президент:	Вацлав Клаус
Прем'єр-міністр:	Ян Фішер
Територія:	78 866 км ²
Населення:	10 403 100 (129 осіб/км ²)
ВВП:	211,698 млрд. \$
Валюта:	чеська крона
НАТО:	член з 1999 р.

Положення на міжнародній арені

Чехія – держава в Центральній Європі з давніми традиціями та культурою. Перебуваючи протягом більшої частини своєї історії під владою інших країн, вона змогла зберегти як національну самобутність, так і високий рівень економічного розвитку. У період між двома світовими війнами саме Чехія, що разом зі Словаччиною утворила державу Чехословаччина, була прикладом успішної побудови демократичного суспільства для інших нових незалежних держав.

Перебуваючи в другій половині ХХ століття в статусі частини соціалістичного табору, країна

продовжувала успішно розвиватися, не залишаючи при цьому спроб реформувати встановлену комуністичну систему мирними методами («Празька весна» 1968 р.). Повернувши собі право вільного вибору шляхів розвитку в результаті безкровної «Оксамитової революції» 1989 року, і в той же час втративши близько половини території в результаті проголошення незалежності Словаччини в 1993 р., Чехія взяла курс на відновлення відносин із Західною Європою та інтеграцію в європейські структури.

Успішність інтеграційних процесів в сфері безпеки і оборони демонструє той факт, що саме Чехія, поряд з Угорщиною і Польщею, була прийнята до складу НАТО вже в 1999 р., в результаті т.зв. «Першої хвилі розширення». З 2004 р. вона є членом ЄС. На міжнародній арені в основному орієнтується на близьких сусідів зі складу постсоціалістичних країн (входить до складу «Вишеградської четвірки»), Німеччину і США. Відносини з РФ також розвиваються у взаємовигідному форматі.

Афганістан - місія ISAF

Станом на 22 жовтня 2009 року в Афганістані перебуває 480 чеських військовослужбовців. Значна частина з них (192 солдати за підтримки бронетехніки) проходить службу в провінції Логар. У Кабулі розквартирований чеський госпіталь; також в кабульському аеропорту чеські фахівці виконують функції із забезпечення роботи цього об'єкта. На півдні Афганістану, в складі британського контингенту, діє підрозділ чеської військової поліції (35 військовослужбовців). Ще 63 солдата проходять службу в провінції Урузган, охороняючи голландських фахівців.

Чехія серйозно ставить до виконання союзницьких зобов'язань. В той же час питання участі в місії не є проблемою першочергової важливості для чеських політиків.

Позиція з питання

Представнику Чехії рекомендується зайняти відносно пасивну позицію при розгляді питання, що обговорюється. Нещодавній скандал, пов'язаний з участю чеських військовослужбовців в операції НАТО в Афганістані (а саме – нанесення двома військовослужбовцями чеської армії на каски емблем дивізій СС), не тільки спричинив серію відставок у військовому керівництві держави, але й викликав негативну реакцію в пресі – як в самій Чехії, так і за кордоном. Через це в такому делікатному питанні, як загибель мирних жителів, що також сколихнуло громадську думку, необхідно не допустити, щоб за Чехією закріпилася репутація мілітаристів/радикалів/неонацистів. У той же час засудження акції, можливо, допоможе Вашій державі частково реабілітуватися.

ПОЗИЦІЯ КРАЇН (Варіант 2 – з узагальненою інформацією)

Канада
(Canada)

Населення:	34 млн.
Площа:	9 984 670 км²
Столиця:	Оттава
Форма правління:	Конституційна монархія
Євросоюз:	-
НАТО:	з 1949 р.
Оборонний бюджет (2009):	\$ 18 млрд., 1,1 % ВВП
Офіційна мова:	Англійська, Французька

Прецедент

Літаки НАТО, що беруть участь в місії ISAF, завдали удару по бензовозу, який викрали таліби. Командування Альянсу в Афганістані не уточнює, за яких обставин і де була захоплена автоцистерна з паливом. Машина була виявлена повітряною розвідкою на переправі через річку в районі, контрольованому бойовиками. Військові вирішили знищити машину з повітря. Вони не врахували, що на переправі могли знаходитись й цивільні особи – хоча існує припущення, що ці люди в рівній мірі могли бути спільниками талібів. В результаті вибуху бензовозу загинули не менше 40 людей.

Позиція Канади

Канада – друга за розмірами держава світу (після Росії), важливий геополітичний гравець в Північноатлантичному регіоні. Вона відноситься до найбільш благополучних та економічно розвинених країн в світі. Ключові завдання канадської зовнішньої політики сформульовані дуже лаконічно: «сприяння процвітанню та зайнятості, захист нашої безпеки в рамках міжнародної стабільності і поширення канадських цінностей та культури». Зовнішня політика Канади має яскраво виражений глобальний характер.

Найбільш значущим елементом зовнішньої політики є миротворчість. Високий рейтинг Канади в світі і серед країн, що розвиваються, багато в чому забезпечили її ініціативи та участь в операціях ООН з підтримання миру.

Прихильність до багатосторонніх підходів у вирішенні міжнародних проблем, суперечок і конфліктів, неприйняття в цій сфері односторонніх дій будь-якої держави, включаючи, як правило, і США – характерна риса канадської зовнішньої політики.

Афганістан - місія ISAF

Кількість військовослужбовців – 2,830 осіб. Закріплена зона реконструкції і зона командування – Кандагар. За програмою розвитку нової афганської армії поставляє в Афганістан дрібнокаліберну зброю. За час перебування канадських сил в Афганістані загинули 133 солдата і офіцера зі складу контингенту.

Канада не має безпосередніх інтересів в Афганістані. Проте, канадці високо цінують ту роль, яку виконують їх військовослужбовці в рамках союзних сил НАТО, слідуючи славним історичним традиціям канадських експедиційних корпусів. Канада вітає рішення американської адміністрації про введення додаткових сил до Афганістану. Однак, урядом вже затверджений план остаточного виведення канадських збройних сил з регіону до кінця 2011 року.

Канада скептично ставиться до планів генерального секретаря НАТО залучити Росію до місії сприяння новим афганським силам. Країна має багато конфліктних політичних позицій у відносинах з Москвою.

Польща
(Rzeczpospolita Polska)

Населення:	39 млн.
Площа:	312 685 км²
Столиця:	Варшава
Форма правління:	Республіка
Євросоюз:	з 2004 р.
НАТО:	з 1999 р.
Оборонний бюджет (2009):	\$ 11,8 млрд., 1,95% ВВП
Офіційна мова:	Польська

Прецедент

Літаки НАТО, що беруть участь в місії ISAF, завдали удару по бензовозу, який викрали таліби. Командування Альянсу в Афганістані не уточнює, за яких обставин і де була захоплена автоцистерна з паливом. Машина була виявлена повітряною розвідкою на переправі через річку в районі, контрольованому бойовиками. Військові вирішили знищити машину з повітря. Вони не врахували, що на переправі могли знаходитись й цивільні особи – хоча існує припущення, що ці люди в рівній мірі могли бути спільниками талібів. В результаті вибуху бензовозу загинули не менше 40 людей.

Позиція Польщі

Польща – регіональний лідер ЄС. У зовнішній політиці орієнтується на США, багато в чому завдяки яким країна вступила в НАТО. Бере участь у всіх місіях Альянсу, є вірним союзником Вашингтону та провідником його інтересів у Східній Європі.

Має тісні економічні зв'язки з Німеччиною, яка є найбільшим торговим партнером Польщі. У європейських справах разом з прибалтійськими країнами, і перш за все, з Литвою, намагається скласти конкуренцію традиційно консервативним державам Західної Європи. У військовому співробітництві це виражається в створенні спільного литовсько-польського батальйону для участі в миротворчих операціях, та інших подібних ініціативах. Польща також виступає адвокатом України в її прагненні до демократичних перетворень, членства в європейських та євроатлантичних інституціях. Традиційно, негативно ставиться до проектів співпраці з Росією.

Афганістан - місія ISAF

Кількість військовослужбовців – 1,910 осіб. Закріплена зона реконструкції – Газні (під американським командуванням). За програмою розвитку нової афганської армії поставляє в Афганістан уніформу. За час перебування польського угруповання в Афганістані загинули 15 польських солдатів і офіцерів, понад сто отримали поранення.

Незважаючи на те, що Польща не має прямих інтересів в цьому регіоні, польський уряд, на заклик керівництва США, готовий відправити в Афганістан додатково ще 600 військовослужбовців. У перспективі можлива відправка ще до 1000 солдатів. Польща пропонує українським військовим лікарям брати участь в операції ISAF під польським прапором.

Туреччина (Türkiye Cumhuriyeti)

Населення:	74.8 млн.
Площа:	780 580 км²
Столиця:	Анкара
Форма правління:	Республіка
Євросоюз:	-
НАТО:	з 1952 р.
Оборонний бюджет (2009):	\$ 44 млрд., 3,5% ВВП
Офіційна мова:	Турецька

Прецедент

Літаки НАТО, що беруть участь в місії ISAF, завдали удару по бензовозу, який викрали таліби. Командування Альянсу в Афганістані не уточнює, за яких обставин і де була захоплена автоцистерна з паливом. Машина була виявлена повітряною розвідкою на переправі через річку в районі, контрольованому бойовиками. Військові вирішили знищити машину з повітря. Вони не врахували, що на переправі могли знаходитись й цивільні особи – хоча існує припущення, що ці люди в рівній мірі могли бути спільниками талібів. В результаті вибуху бензовозу загинули не менше 40 людей.

Позиція Туреччини

Туреччина – яскравий регіональний лідер. Амбіції держави дозволяють вести переговори з ЄС про асоційоване членство. У той же час, ця країна позиціонує себе як помірну ісламську державу, у якої є свої власні шлях і покликання. Свого часу, вступ Туреччини в НАТО викликав величезний резонанс на Заході. Однак такий крок був геостратегічно виправданий в умовах «холодної війни».

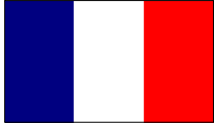
Внаслідок активних реформ і «економічного дива» в 1980-х рр. Туреччина перетворилася на процвітаючу демократичну країну. Однак залишився ряд проблем: у відносинах з ЄС це кіпрська проблема і питання визнання геноциду вірмен. Також важливий дестабілізуючий фактор всередині держави – боротьба Курдської Робітничої партії за незалежність Курдистану, супроводжувана численними терактами

Економічно Туреччина залежить від сфери послуг, де зайнято близько 20 % населення. Росія, Україна і країни ЄС – найбільші торгівельні партнери держави.

Афганістан - місія ISAF

Кількість військовослужбовців – 1750 осіб. Закріплена зона реконструкції і зона командування – Вардак. Турецькі військові не беруть участі в бойових діях, однак Туреччина є одним з найбільш цінних донорів програми розвитку нових збройних сил Афганістану, надаючи як матеріальну, так і академічну підтримку. Більшість афганського народу мусульмани, і вони довіряють турецької армії.

Туреччина вкрай зацікавлена в стабільності в регіоні. Тому розглядає Афганістан як зону своїх державних інтересів. Анкара готова несуттєво збільшити контингент у зв'язку з тимчасовою передачею під її відповідальність Кабульського регіонального командування. Туреччина може допомогти Афганістану в створенні національної армії, забезпечити навчання афганських поліцейських. Вона пропонує створити «дорожню карту» щодо Афганістану і надавати цій країні в першу чергу гуманітарну допомогу – замість того, щоб надсилати туди додаткові війська.

Франція (République française)

Населення:	59.1 млн.
Площа:	543 965 км²
Столиця:	Париж
Форма правління:	Республіка
Євросоюз:	повноцінний член
НАТО:	з 1949 р.
Оборонний бюджет (2009):	32 млрд. євро, 1,7% ВВП
Офіційна мова:	Французька

Прецедент

Літаки НАТО, що беруть участь в місії ISAF, завдали удару по бензовозу, який викрали таліби. Командування Альянсу в Афганістані не уточнює, за яких обставин і де була захоплена автоцистерна з паливом. Машина була виявлена повітряною розвідкою на переправі через річку в районі, контрольованому бойовиками. Військові вирішили знищити машину з повітря. Вони не врахували, що на переправі могли знаходитись й цивільні особи – хоча існує припущення, що ці люди в рівній мірі могли бути спільниками талібів. В результаті вибуху бензовозу загинули не менше 40 людей.

Позиція Франції

Франція – провідна європейська держава, яка має далекосяжні геополітичні амбіції. Традиційно позиціонує себе як лідера Європи в питаннях європейської безпеки. Має стратегічну ядерну зброю (четвертий арсенал в світі), яку вважає основою своєї незалежності в найширшому сенсі. Франція – колишня колоніальна імперія, тому традиційно робить акцент у зовнішній політиці на африканські країни-франкофони.

У європейській політиці становить тандем «європейського локомотива» разом з Німеччиною. Противага впливу Великобританії і США на континенті. Останнім часом, разом з Італією і Німеччиною негласно лобіює інтереси Росії в Європі.

У 2009 р. Франція повернулася у військову структуру НАТО, з якої вийшла в 1966 р. в результаті демаршу президента де Голля. Прагне грати важливу роль в Альянсі, активно бере участь у всіх операціях НАТО. У вересні 2009 р. французький генерал Стефан Абріаль зайняв пост глави Об'єднаного союзного командування НАТО, таким чином ставши другою за важливістю людиною в Альянсі. Франція також паралельно лобіює створення європейської оборонної системи, яка має доповнити НАТО.

Афганістан - місія ISAF

Кількість військовослужбовців – 3,095 осіб. Не має окремої закріпленої зони відповідальності. В операції беруть участь ВПС Франції, які базуються на орендованій авіабазі в Таджикистані. Париж приймає участь в програмі НАТО з тренування афганської поліції та армії.

Франція декларативно підтримує США в новій афганській стратегії, називає її «мужньою, рішучою і здоровою». Французька влада не бачить своїх державних інтересів в цьому регіоні – тому категорично відмовляється збільшувати свій контингент на 1,5 тис. осіб, як цього вимагає Білий Дім. Близько 80 % французів висловлюються проти відправки додаткового французького контингенту в Афганістан. Інститут громадської думки зазначає, що президент республіки не має достатньої підтримки навіть серед прихильників своєї партії для того, щоб виправдати збільшення французького контингенту.

РЕКОМЕНДАЦІЇ МОДЕРАТОРУ ЩОДО ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ГРИ ТА НАЛАГОДЖЕННЯ ПОДАЛЬШОЇ СПІВПРАЦІ З УЧАСНИКАМИ

Ефективність результатів будь-якого процесу, в т.ч. освітнього, визначається рівнем зворотного зв'язку, обміном інформацією між взаємодіючими учасниками. Отримати зворотній зв'язок можна провівши анкетування (використовуючи так званий листок зворотного зв'язку), або шляхом бесіди з учасниками симуляції після її завершення.

Ставлячи всім присутнім питання, спробуйте визначити:

- чи була симуляція інформаційно насичена;
- наскільки дохідливо та наочно були представлені особливості прийняття рішень в рамках структур НАТО;
- чи був обсяг представленої інформації достатнім для учасників для розуміння обговорюваного питання;
- чи була створена та підтримана робоча атмосфера в процесі рольової гри;
- наскільки учасники оцінюють практичну корисність рольової гри;
- наскільки вони емоційно задоволені участю в заході тощо.

Важливим елементом в підведенні підсумків буде проаналізувати перспективи запропонованого методу рольових ігор/симуляцій/моделювання в якості інструментарію, який учасники зможуть використовувати в своїх академічних групах, організаціях, громадах. Намагайтесь зацікавити їх повторити гру, в якій вони щойно взяли участь, після повернення додому. Дайте свої контакти, щоб вони могли звертатися за методичною допомогою, консультаціями.